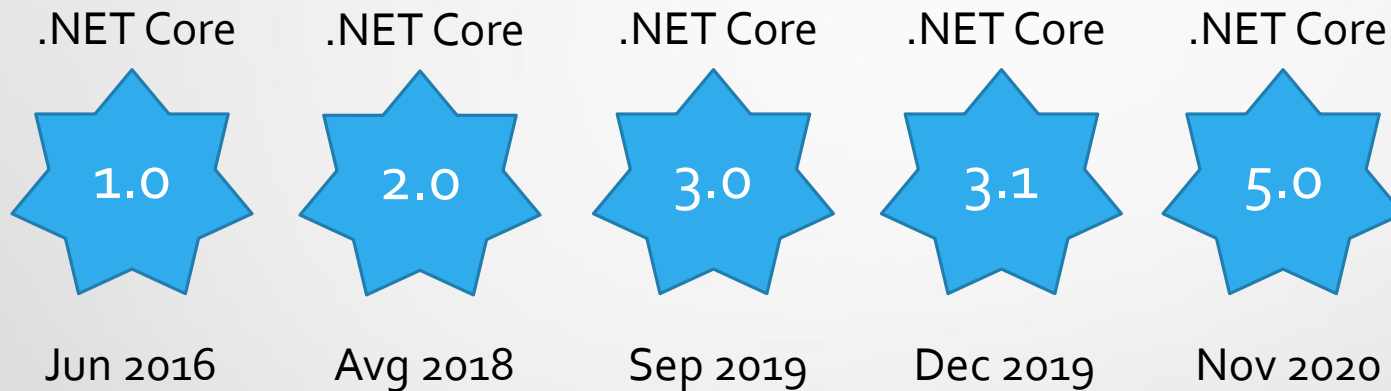

ASP.NET Core

SERVISNO-ORIJENTISANE ARHITEKTURE 2021

Istorija

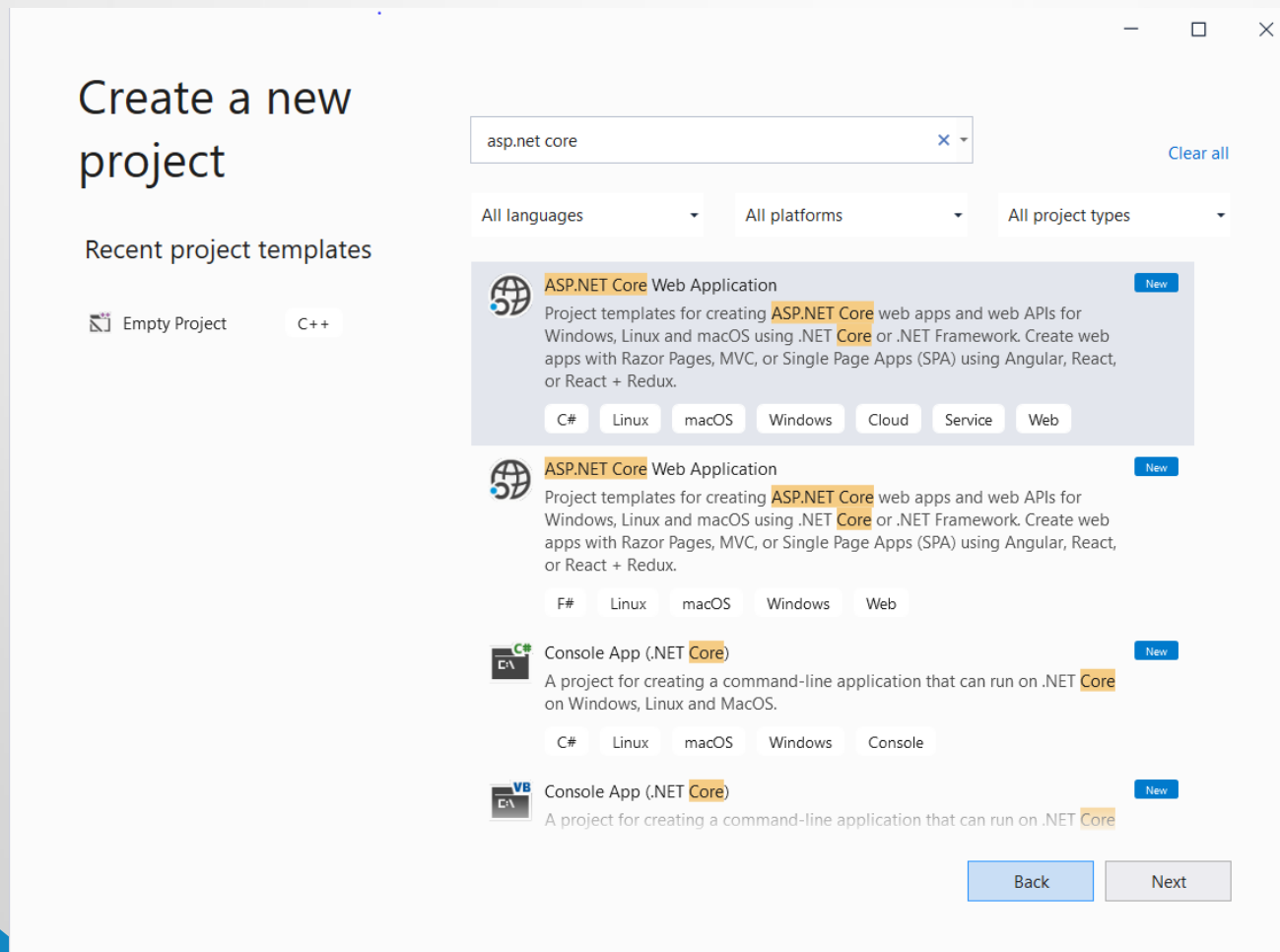
.NET CORE

- .NET Core je verovatno najveća izmena koju je .NET imao od svog početka
- .NET Core je besplatna, open-source, cross-platform verzija .NET Framework-a.
- .NET Core Framework se može koristiti za razvoj različitih tipova aplikacija (mobilne, desktop, web, cloud, IoT, ML, mikroservisi, igrice, ...)
- .NET Core uključuje core funkcionalnosti koje su neophodne za pokretanje .NET Core aplikacija. Ostale funkcionalnosti su dostupne kao NuGet paketi, koji se mogu po potrebi dodavati aplikaciji
 - Benefiti: poboljšane performanse, manji memorijski footprint, lako održavanje

ASP.NET Core

- ASP.NET Core je nova verzija Microsoft-ovog ASP.NET-a. Radi se o brzom, open-source web okviru koji podržava Windows, Mac i Linux.
- ASP.NET Core ima built-in podršku za dependency injection
- Update friendly
- Cloud friendly
- Odlične performanse

Kreiranje ASP.NET Core aplikacije - 1

Kreiranje ASP.NET Core aplikacije - 2

— □ ×

Configure your new project

ASP.NET Core Web Application C# Linux macOS Windows Cloud Service Web

Project name

Location

 ...

Solution name ⓘ

☐ Place solution and project in the same directory

Back Create

Kreiranje ASP.NET Core aplikacije - 3

×

Create a new ASP.NET Core web application

.NET Core

ASP.NET Core 5.0

ASP.NET Core Empty
An empty project template for creating an ASP.NET Core application. This template does not have any content in it.

ASP.NET Core Web API
A project template for creating an ASP.NET Core application with an example Controller for a RESTful HTTP service. This template can also be used for ASP.NET Core MVC Views and Controllers.

ASP.NET Core Web App
A project template for creating an ASP.NET Core application with example ASP.NET Razor Pages content.

ASP.NET Core Web App (Model-View-Controller)
A project template for creating an ASP.NET Core application with example ASP.NET Core MVC Views and Controllers. This template can also be used for RESTful HTTP services.

ASP.NET Core with Angular
A project template for creating an ASP.NET Core application with Angular

ASP.NET Core with React.js

Authentication

No Authentication
[Change](#)

Advanced

☒ Configure for HTTPS
☐ Enable Docker Support
(Requires [Docker Desktop](#))

Linux

☒ Enable Razor runtime compilation

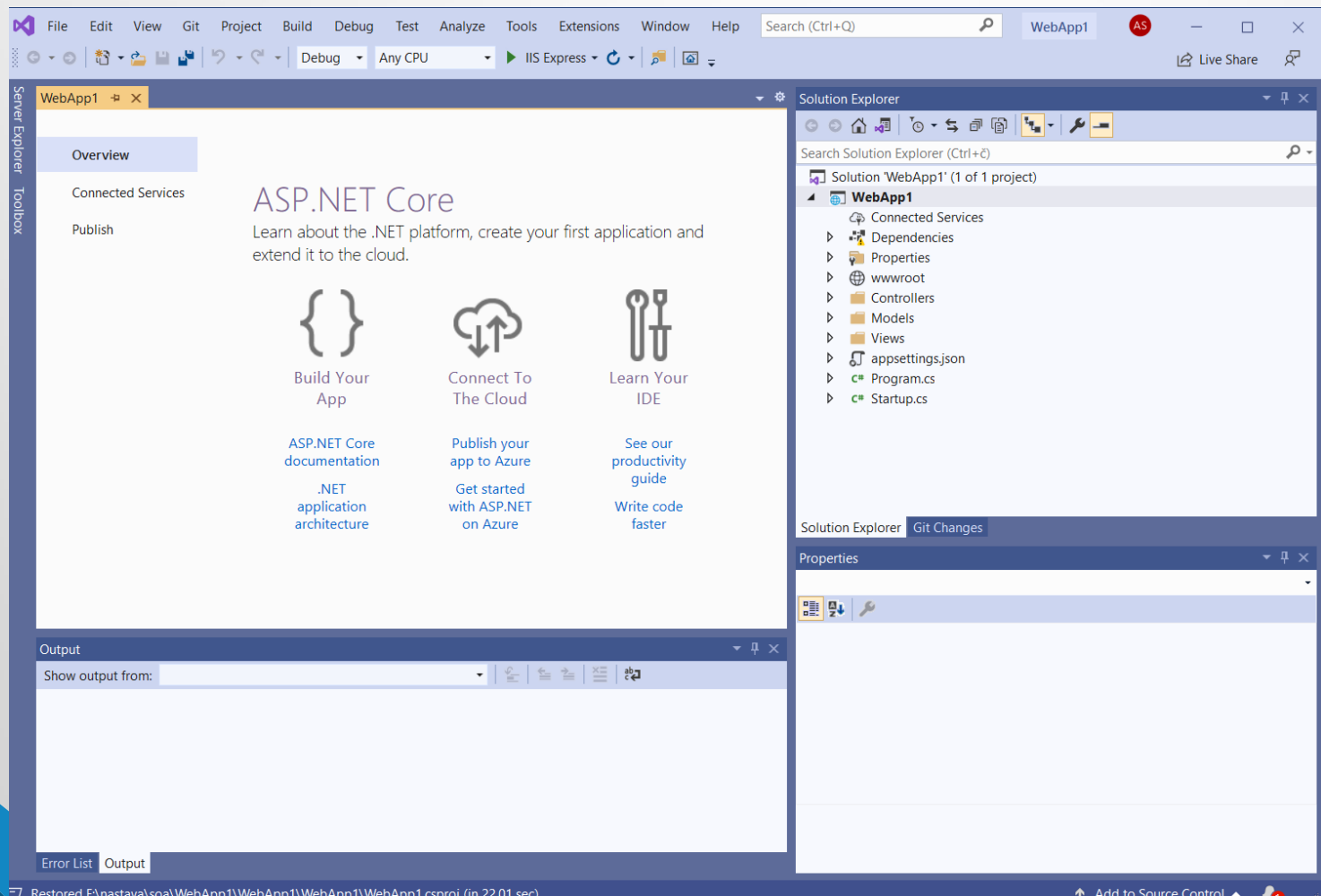
Author: Microsoft
Source: Templates 5.0.0

[Get additional project templates](#)

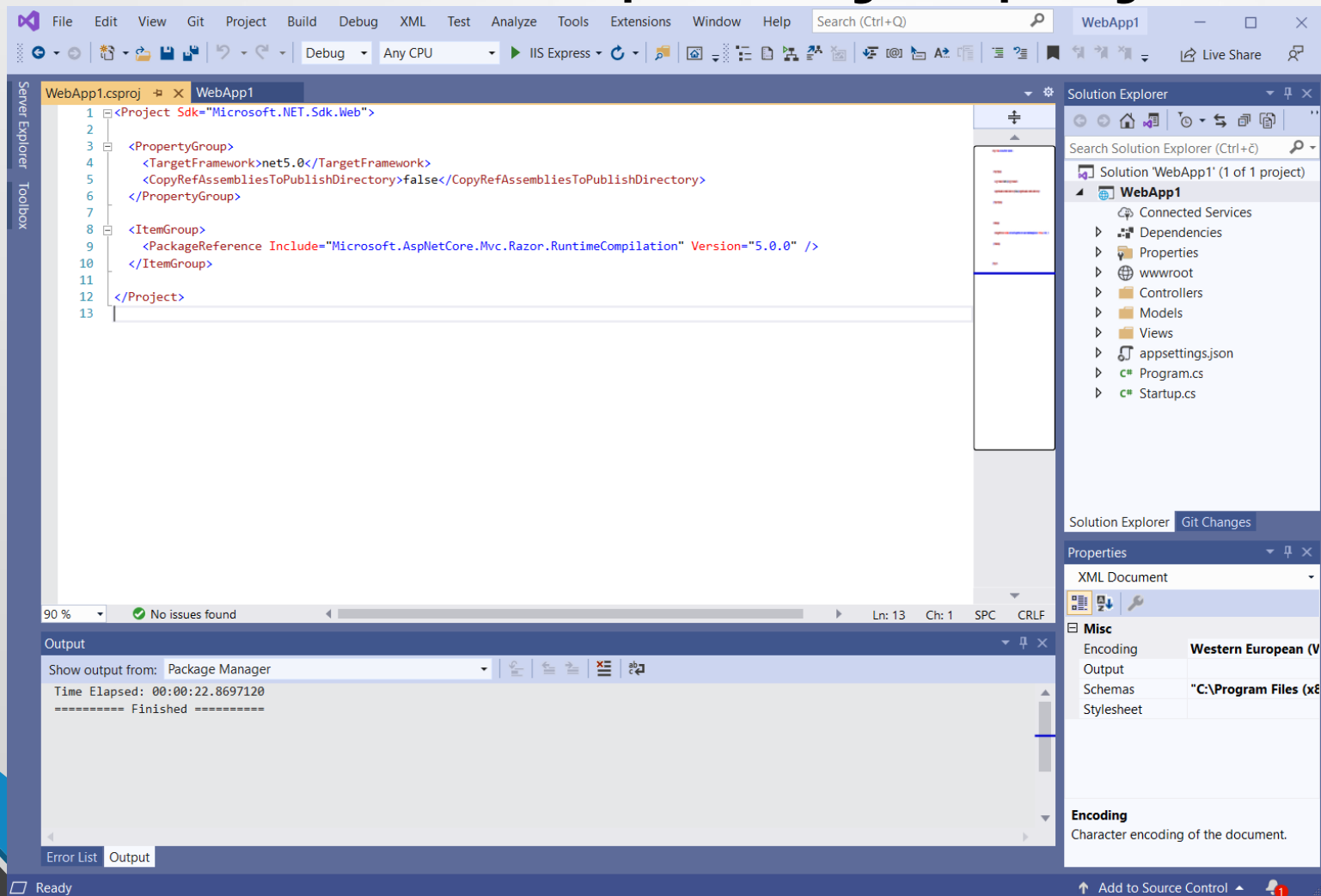
Back

Create

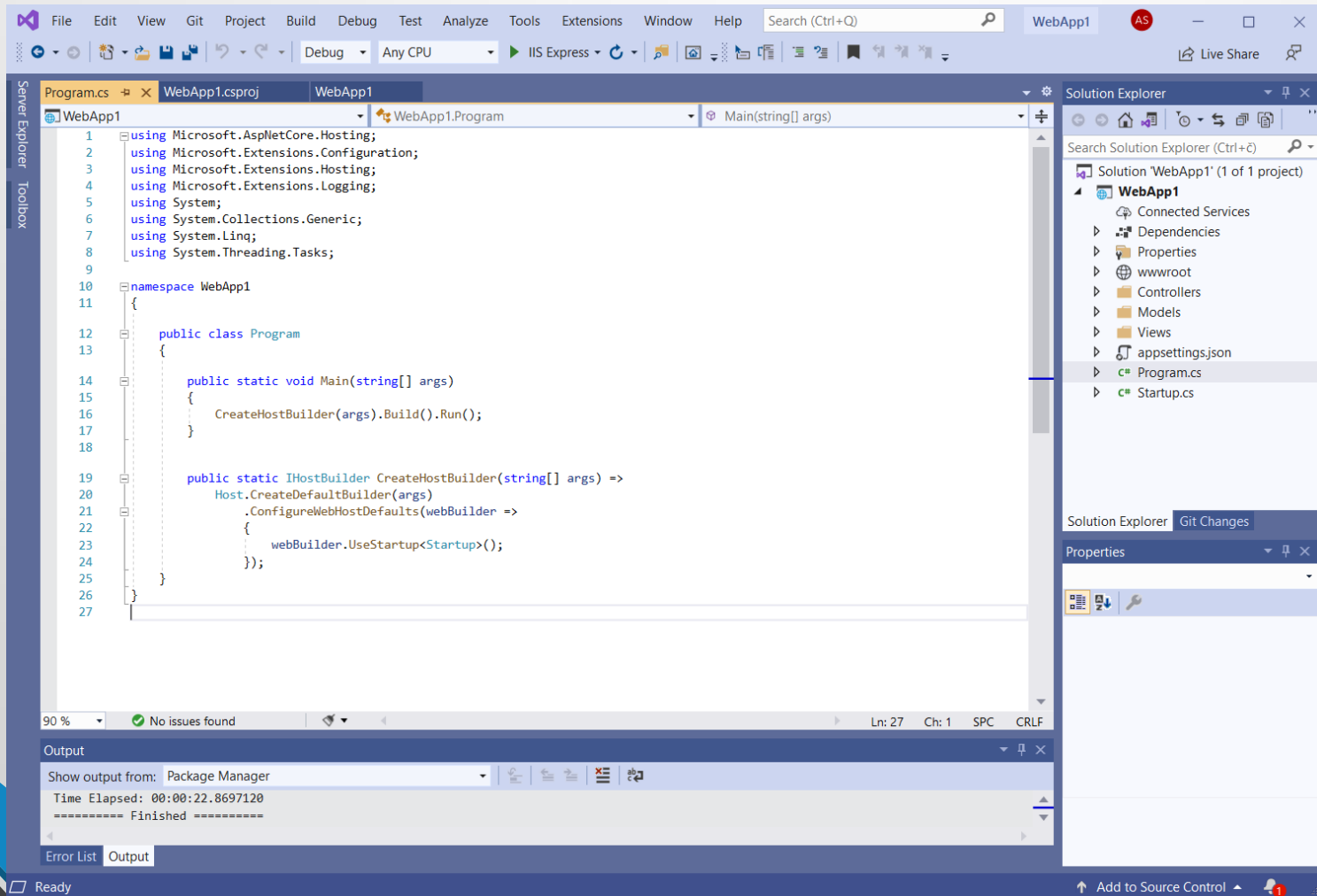
ASP.NET Core aplikacija - templatejt

ASP.NET Core aplikacija - projekat

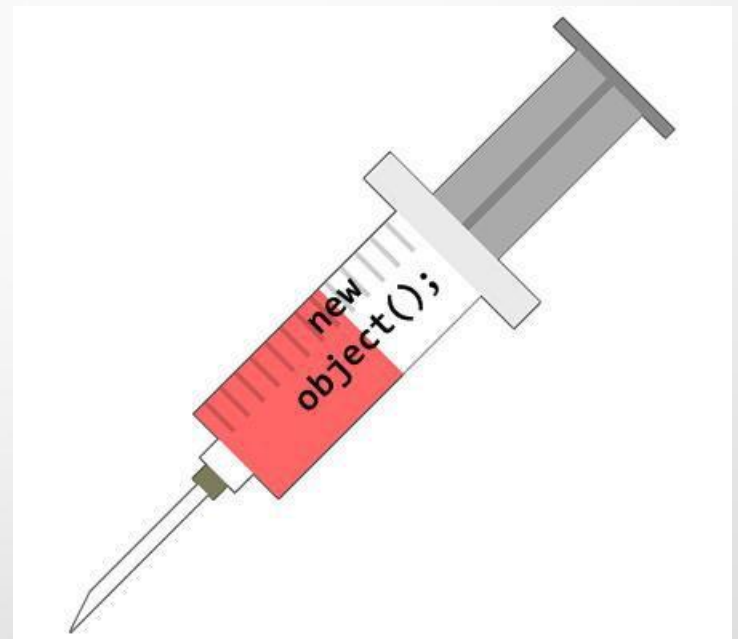

ASP.NET Core aplikacija – Program.cs

Dependency Injection

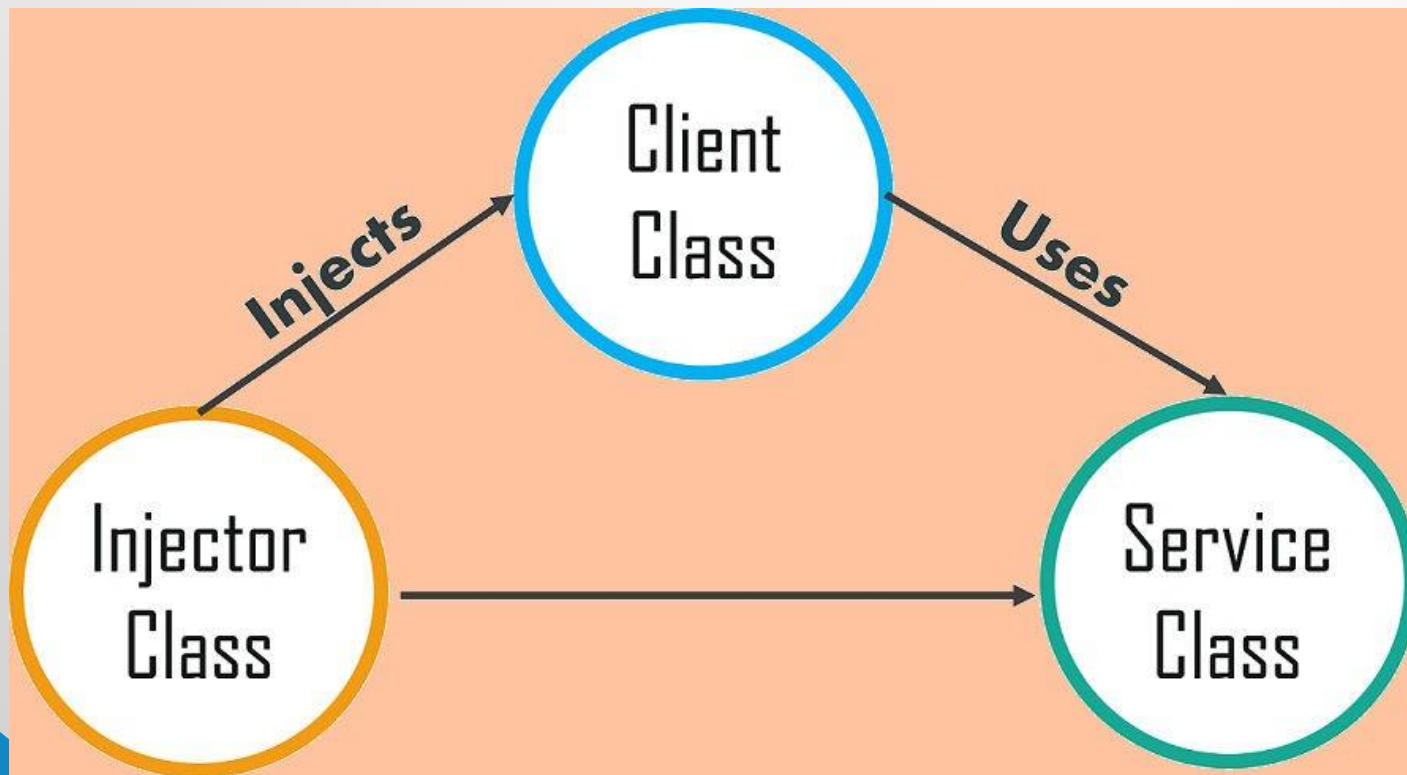
- Dependency Injection - projektni obrazac koji se koristi za pisanje koda u skladu sa SOLID principima razvoja softvera
- Ovo se odnosi na **D** deo skraćenice – Dependency Inversion – sa namerom da se omogući prilagođavanje klase koja pruža uslugu (servis) klasi koja uslugu konzumira

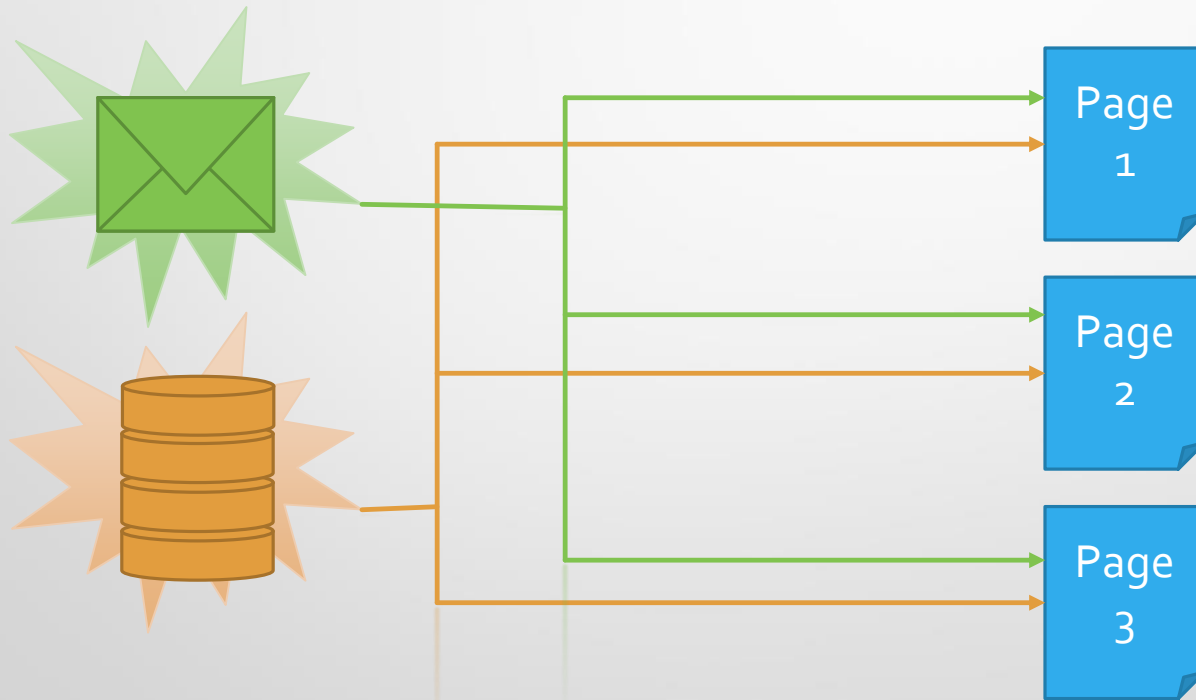
Dependency Injection

- Ovo se postiže uvođenjem interfejsa za servis, nakon čega se sve reference ka tom servisu čuvaju kao atributi klasa tipa tog interfejsa (a ne konkretnog servisa).
- Omogućava postojanje više različitih implementacija datog tipa servisa
- Mehanizam putem kojeg se konkretna implementacija datog servisa prosleđuje klasi koja ga koristi naziva se Dependency Injection
- U ASP.NET Core implementaciji - prosleđivanje servisa u konstruktor kontrolera

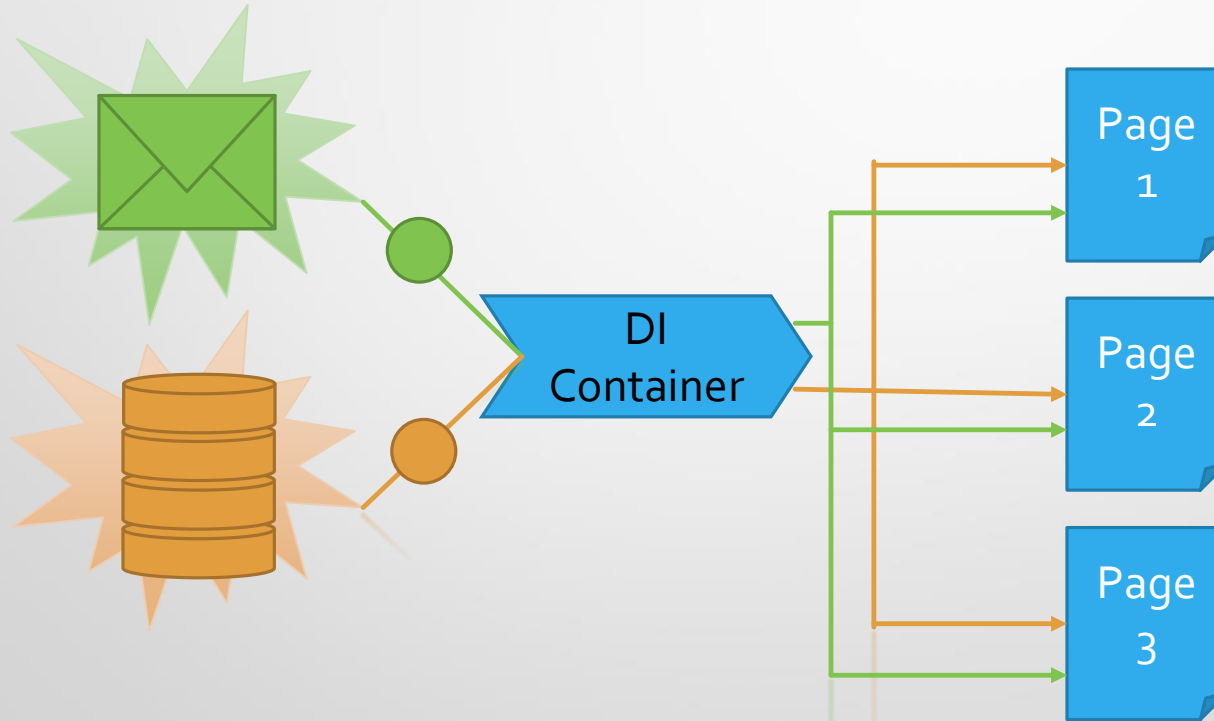
Dependency Injection

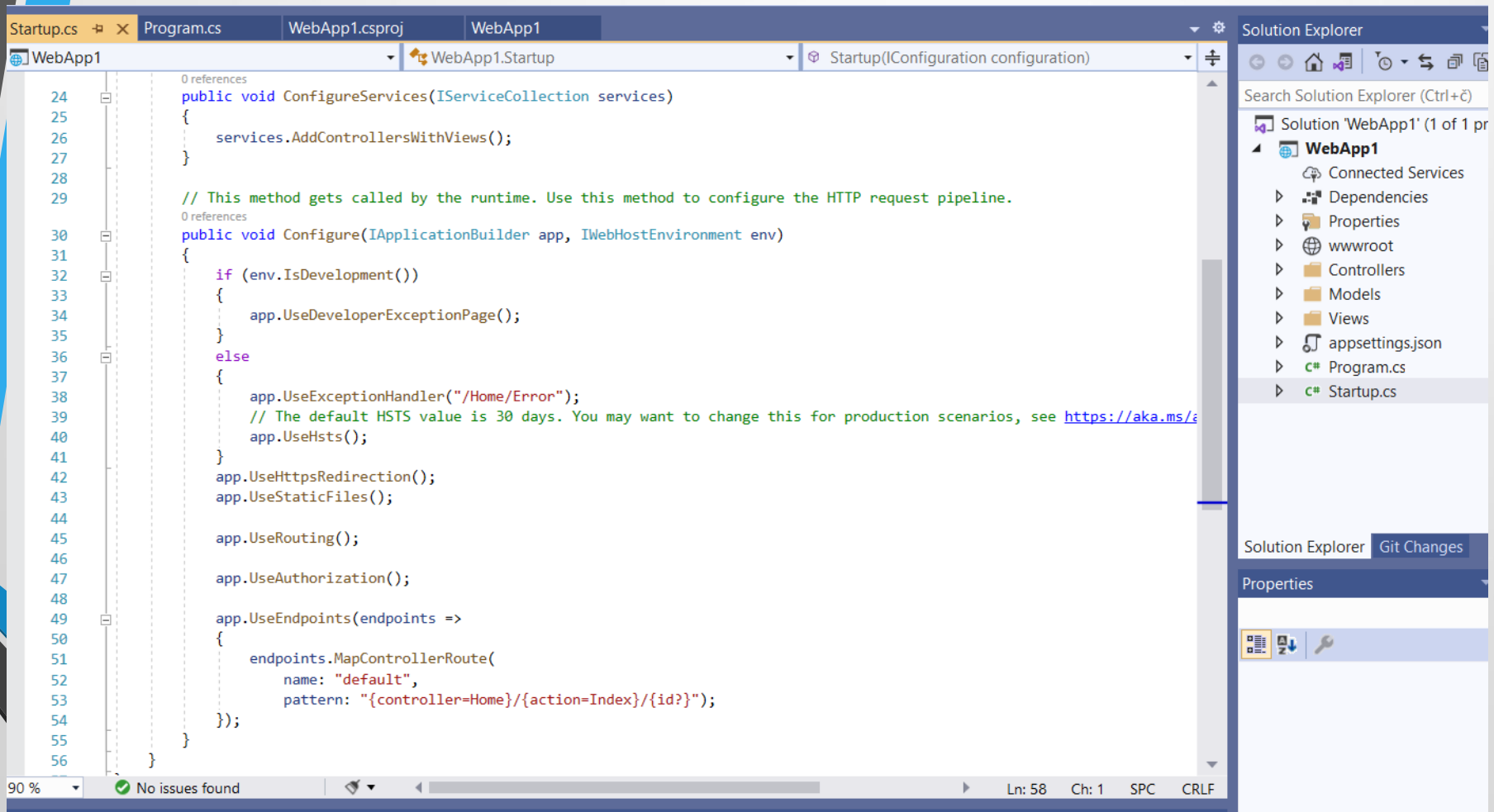
Problem

Rešenje: Dependency Injection

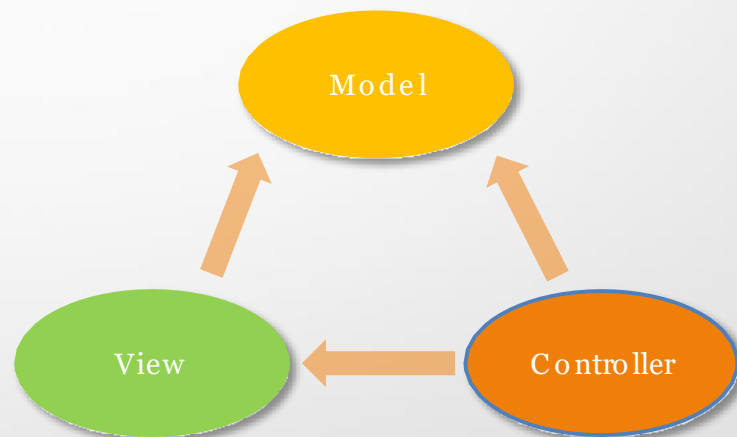

ASP.NET Core aplikacija – Startup.cs

MVC Arhitektura

- ASP.NET Core koristi patern koji se zove MVC – model-view-controller
- Pomaže u kreiranju oblika web aplikacije i Interakcije između komponenti koje koristi
- Patern još iz 1978. godine
- Prirodni ciklus: korisnik preduzima akciju, a kao odgovor aplikacija menja model podataka i predstavlja korisniku ažurirani pogled. Ciklus se dalje ponavlja...
- ASP.NET Core implementira varijantu MVC-a koja je specijalno pogodna za web aplikacije

MVC

- **Modeli** Sadrže reprezentaciju podataka sa kojima korisnik radi
- **View** se Koriste za renderovanje nekog dela modela kao korisnički interfejs
- **Kontroleri** Procesiraju dolazne zahteve i izvode operacije nad modelima i biraju view koji se renderuje korisniku

Model

View

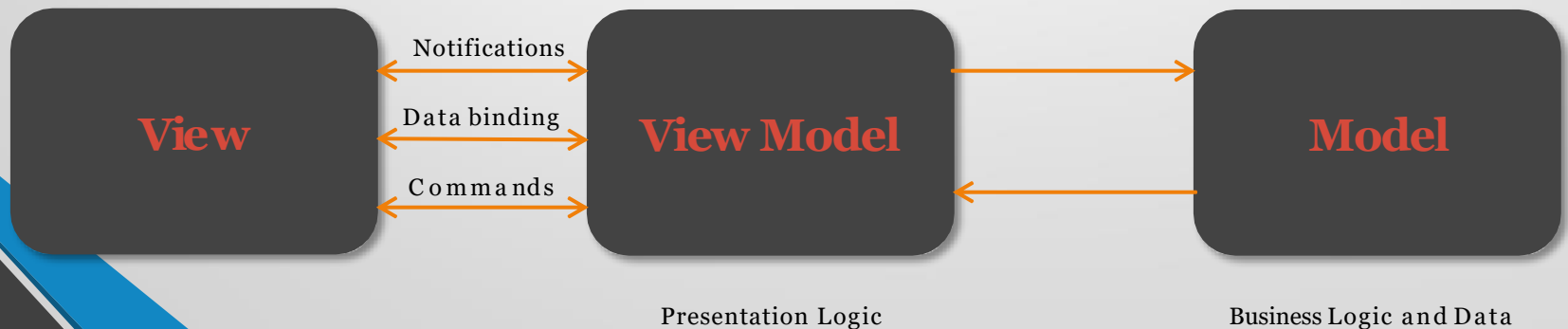
Controller

MVC

- Logika koja manipuliše podacima u modelu se nalazi samo u modelu
- Logika koja prikazuje podatke je samo u view-u
- Kod koji obrađuje korisničke zahteve se nalazi samo u kontroleru
- Sa ovako jasno razdvojenim segmentima, ASP.NET Core aplikaciju je lakše održavati i proširavati vremenom, bez obzira na to koliko velika postane.

MVC

- Iako moćan MVC svejedno ima sopstvene nedostatke. Ove nedostatke rešavaju neke od nadogradnji MVC pattern-a kao što su MVVM (model-view-viewmodel) i druge.
- ASP.NET Core implementira osnovnu varijantu MVC arhitekturnog obrasca koju krajnji korisnik (programer) može nadograditi po sopstvenim potrebama.

Modeli

Modeli u MVC-u sadrže podatke sa kojima korisnici rade.

Postoje dva tipa modela:

1. View model – koji prikazuje podatke prenete od kontrolera pogledu
2. Domain models – koji sadrže podatke u biznis domenu, zajedno sa operacijama, transformacijama i pravilima za kreiranje, smeštanje i manipulisanje tim podacima, koji se jednim imenom nazivaju logikom modela.

Modeli

Model treba da:

- Sadrži domenske podatke
- Sadrži logiku za kreiranje, upravljanje i modifikovanje domenskih podataka
- Obezbedi čist API koji prezentuje model podataka i operacije nad njim

Modeli

Model ne treba da:

- Otkriva detalje o tome kako je model podataka pribavljen ili kako se njime upravlja
- Sadrži logiku za transformisanje modela na osnovu interakcije korisnika (u kontroler!)
- Sadrži logiku za prikazivanje podataka korisniku (u view!)

Kontroleri

Kontroleri su spona u MVC paternu i koordiniraju između modela, podataka i pogleda.

- Kontroler treba da:
 - definiše akcije koje obezbeđuju biznis logiku koja upravlja modelom podataka i da obezbede podatke koje pogledi prikazuju korisniku.
 - sadrži akcije koje ažuriraju model na osnovu korisničkih interakcija.
- Kontroler ne treba da:
 - Sadrži logiku koja upravlja izgledom podataka
 - Sadrži logiku koja upravlja perzistencijom podataka

Pogledi

- Pogled - sadrži logiku koja je potrebna da bi se podaci prikazali korisniku
- Koriste se za prikupljanje podataka od korisnika da bi dalje mogli da se obrađuju od strane kontrolera.

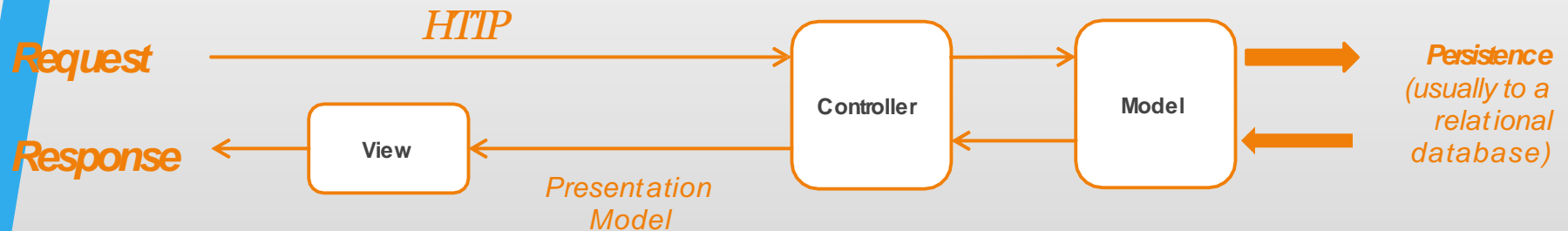
Pogledi

- Pogledi treba da:
 - Sadrže logiku i oznake za prezentovanje podataka korisniku
- Pogledi ne treba da:
 - Sadrže kompleksnu logiku
 - Sadrže logiku koja kreira, smešta i manipuliše modelom podataka

Pogledi

- U kontekstu ASP.NET Core aplikacije, pogledi predstavljaju najčešće specijalno formatirane html datoteke tako da ih može obraditi Razor template engine.
- Ovo ne mora biti nužno ovako – REST API treba da vraća JSON, a ne HTML!

ASP.NET Implementacija MVC-a

ASP.NET Implementacija MVC-a

- U ASP.NET Core-u su kontroleri C# klase
- Svaka javna metoda u klasi izvedenoj iz Controller-a je akcija, kojoj je pridružen URL.
- Kada se pošalje zahtev na URL povezan sa akcijom, naredbe u okviru te akcije se izvršavaju s namerom da se obavi neka operacija nad modelom i da se nakon toga selektuje pogled koji će te podatke prikazati klijentu.

Konvencija ne konfiguracija

- ASP.NET Core ima bogate sposobnosti za konfiguraciju sistema.
- Da li ovo znači da treba svaku komponentu konfigurisati individualno ??
 - NE!
- ASP.NET Core poseduje ustanovljene konvencije koje u praksi igraju ulogu podrazumevanih konfiguracija – ako pratimo konvenciju isti posao uradimo sa manje koda

ASP.NET Implementacija MVC-a

- ASP.NET Core MVC koristi view engine, koji se zove Razor - komponenta odgovorna za procesiranje pogleda da bi se generisao odgovor za web pretraživač.
- Razor pogledi su HTML templejti koji sadrže C# logiku koja se koristi da bismo obradili model podataka i tako kreirali dinamički sadržaj koji odgovara na promene u modelu.

ASP.NET Implementacija MVC-a

- Modeli su POCO klase – Plain Old C Sharp klase
- Postoji izričita potreba da se entiteti kojima aplikacija barata na neki način perzistiraju
 - Entity framework (data access layer) u ASP.NET-u
 - Kod Asp.Net Core-a situacija se razlikuje – entity framework core
- Ne poseduje interaktivan graficki interfejs koji uproscava rad, vec programer mora sam da odabere jedan od pristupa za uspostavljanje komunikacije sa bazom
- Code-First pristup – domain driven design – fokus na domenu aplikacije, počinje se kreiranjem klasa za naš domen pre dizajniranja baze

Implementacija kontrolera

- Osnovna klasa za sve kontrolere je *ControllerBase*
- Klasa *ApiController* je zamenjena atributom *ApiControllerAttribute*
- *ControllerBase* u sebi sadrži implementaciju čitave infrastrukture koja je potrebna za rad kontrolera
 - neki od nasleđenih atributa su *User*, *HttpContext*...
 - Neke od metoda *Ok*, *JsonResult*...
- Jedna od bitnih promena koja se izdvaja je direktna podrška za *Dependency Injection Pattern*

Implementacija kontrolera

- Omogućava Pisanje modularnih i testabilnih kontrolera
- Primeri injektiranih servisa su repozitorijumi entiteta, kontekst baze podataka, User manager servis...
- Kontroleri suštinski treba da predstave (eng. expose) skupove metoda kojima je moguće pristupiti standardnim http zahtevima na adekvatnim rutama.
- Dekorisanje metoda atributima – `AuthorizeAttribute`, `HttpGet`, `HttpPost`, `HttpPut`...
- Moguće je implementirati i nove attribute nasleđivanjem klase *Attribute*

View komponeta

- Kako bi se obezbedilo lako i efektivno manipulisanje podacima, MVC obrazac predviđa specijalne komponente za prezentaciju interfejsa – view componente
- Rad sa podacima je odvojen od prezentacije podataka
 - Omogućava brzu i elegantnu zamenu razlicitih klijentskih aplikacija
- ASP.NET Core nudi različite templejte projekata - nudi se direktna podrška za najpopularnije SPA frejmvorke (Angular, React, Vue.js)
- Majkrosoftov html templejt engine (razor), kao i od skora za novu tehnologiju zasnovanu na web assembly standardu – blazor.

Repozitorijumi

- Use case za Dependency Injection – **Repozitorijumi**
- Specijalan tip servisa čija je osnovna namena apstrakcija upita
- Ovo je izuzetno poželjno za moderne poslovne aplikacije - koriste se da kreiraju neophodne upite ka bazi i da nakon toga omoguće njihovo višestruko korišćenje u aplikaciji
- Ukoliko je kontroleru za neku od svojih metoda neophodan upit koji repozitorijum implementira, dovoljno je samo da injektira repozitorijum preko svog konstruktora. Nakon toga mu je dostupan u metodama
- Omogućavaju da se razdvoji logika obrade zahteva od logike za pribavljanje i perzistiranje entiteta.
- Omogućava da se piše DRY (Don't repeat yourself) kod

Repozitorijumi

- Repozičtorijumi omogućavaju centralizaciju ovih upita, pri čemu se svaka eventualna promena u strukturi jednog upita automatski propagira ka svim konkretnim instancama datog upita
- Još jedna povoljnost ovog pristupa je testabilnost – moguće je lako mokovati individualne rezultate upita, pri čemu se lakše izoluju funkcionalnosti Komponenti koje ih koriste.

Repozitorijumi

- Repozitorijumi i svi ostali servisi koji se koriste u aplikaciji u nekom trenutku moraju biti instancirani od strane sistema
- Krajnji programer pristupa samo interfejsu datog servisa (Dependency Inversion) - negde u programu se mora naglasiti koja će se konkretna implementacija servisa koristiti

Repozitorijumi

- ASP.NET Core nudi jedinstvenu lokaciju za registraciju svih servisa koji će biti korišćeni u aplikaciji – Startup klasa deklarirana u Startup.cs fajlu
- Ovde je moguće registrovati više različitih servisa i izvršiti njihovu konfiguraciju dinamički
- Ovaj pristup je na engleskom set it and forget it – jednom kada se izvrši konfiguracija servisa - on se može koristiti u nedogled!
- Za enterprise projekte ovaj pristup obezbeđuje veliku vremensku uštedu

Implementacija Repozitorijuma

```
public interface IRepository
{
    public IEnumerable<Model> Get();
    public Model GetById(int id);
    public Model Update(Model m);
}
```

```
public class MyRepository : IRepository
{
    private readonly DbContext ctx;

    public MyRepository(DbContext ctx)
    {
        this.ctx = ctx;
    }

    public IEnumerable<Model> Get()
    {
        return this.ctx.Models.ToList();
    }
}
```


NuGet

- Celokupna arhitektura ASP.NET Core-a je takva da se mogu lako primeniti principi modularnog programiranja - izdvajanja mislenih celina koja se kasnije mogu koristiti ne samo u tekućim, već i u kasnijim projektima
- .NET Core ima ugrađen menadžer modula (paketa) koji se zove NuGet
- Korišćenjem NuGet-a, moguće je instalirati veoma veliki broj dodatnih korisnih paketa koji implementiraju različite funkcionalnosti
- Neki od najkorisnijih paketa su Entity Framework Core, Identity...
- Ovaj stil programiranja omogućava veoma visok stepen recikliranja koda - minimizuje boilerplate kod

Entity Framework Core

- EF Core predstavlja paket koji krajnjem programeru nudi čist interfejs ka bazi i direktnu integraciju sa LINQ-om
- Najčešće se koristi u tandemu sa Entity Framework Tools- ima – skup alata koji automatizuju veliki deo interakcije sa EF Core-om i nudi funkcionalnosti kao što su kreiranje konteksta, migracija, pokretanje migracija, i sl.
- EF Core za razliku od klasičnog EF-a nudi veći broj API-jeva za rad sa modelom
- Fluent API za konfiguraciju EF-a i Code-First pristup zasnovan na migracijama
- Još jedna razlika u odnosu na regularan EF je činjenica da se ovde kontekst baze podataka koristi kao servis – može se injektirati u kontroler ili u drugi servis po potrebi, nakon čega mu se može pristupiti.

Nswag

- Nswag - popularna biblioteka koja se koristi za veći broj platformi (ASP.NET, ASP.NET Core i Node.js)
- Osnovna uloga Nswag-a je automatsko generisanje dokumentacije po OpenAPI I swagger standardima
- Nswag predstavlja niz alata koji omogućava automatsko kreiranje dokumentacije na osnovu source koda
- Omogućava i automatsko kreiranje većeg broja klijenata na osnovu već gotove dokumentacije – ovo mu faktički omogućava da brzo i elegantno generiše gotovog klijenta za proizvoljan API

Identity Core

- Identity Core predstavlja Core varijantu Identity servisa iz ASP.NET-a
- Ovde se podržava veoma veliki broj načina autorizacije i autentifikacije
- Jedna od osnovnih prednosti celokupnog Identity Core Framework-a je činjenica da je proširljiv i da je moguće ugraditi proizvoljan protokol u njega
- Neki od gotovih tipova navedenih servisa su oni bazirani na kolačićima, na jwt (json web token) standardu...
- Podržava se Roles based autentifikacija (na osnovu rola), Claims based (na osnovu iskaza/tvrdnji) i Policy based (ovde se definišu specijalne polise koje mogu da predstavljaju kombinacije Roles based, Claims based, kao i drugih proizvoljnih sistema koje je moguće implementirati).

Primer – TicketMaster

- Ticket Master – aplikacija koja omogućava prodaju karata
- Organizacije mogu da registruju svoje naloge, kasnije da se uloguju i da kreiraju svoje oglase za prodaju karata
- Korisnik može da se registruje, uloguje i da nakon toga pregleda sve moguće karte koje organizacije prodaju i da kupi neku od njih
- TicketMaster Code -
<https://github.com/teodorislava/ticket-master>

Za vežbu

- <https://docs.microsoft.com/en-us/aspnet/core/tutorials/first-web-api?view=aspnetcore-3.1&tabs=visual-studio>

Proći kroz tutorijal i isprobati kreiranje ASP.NET Core REST servisa